

CRÍTICA

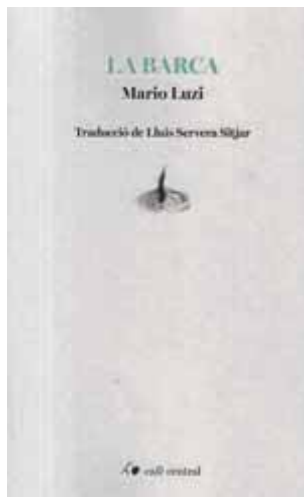
Mario Luzi, la pau i el plany

“En el redol i als voltants, el cel jeu / curull de pau i plany.” Ho escriu Mario Luzi (Castello, 1914 - Florència, 2005), preclar poeta i intel·lectual del Novecento italià, en el poema *Terrassa*, recollit a *La barca* (1935).

L'autor tan sols comptava 21 anys quan va publicar la seva *opera prima*, i, tanmateix, *La barca* és lluny de ser un experiment massa prematur. Amb ella, Luzi ens embarcava de ple en la poesia hermètica florentina (*ermetismo*), que floria, aleshores, entre els cercles d'intel·lectuals. La crisi espiritual que va arrossegar la Gran Guerra i la repressió del règim feixista van motivar una poesia profundament subjectiva i críptica, reduïda a allò essencial i de simbolisme abstrús, que Francesco Flora va batejar en el compendi d'assajos *La poesia ermetica* (1936). Inspirada en el simbolisme francès i amb Giuseppe Ungaretti com a *cappare*, la crítica ha tendit a incloure, en aquest corrent, autors com Eugenio Montale i Salvatore Quasimodo, a banda de la generació florentina dels anys trenta: Piero Bigongiari,

Carlo Bo i Alessandro Parronchi. Mario Luzi entra en contacte amb aquests últims a Florència durant l'etapa universitària, quan la ciutat era un dels centres intel·lectuals més vibrants d'Itàlia i seu de diverses revistes literàries influents, entre les quals, *Il Frontespizio*, on aquests autors col·laboren sovint, i on Carlo Bo publicarà l'assaig *Letteratura come vita*, considerat sovint el text programàtic de l'hermetisme.

“El cel jeu / curull de pau i plany”, escriu el florentí. Delicats, profundament meditatis i melancòlics, els poemes d'aquest primer recull aprofundeixen en la inquietud i l'angoixa existencials del jo poètic. El cristianisme impregna el llibre de dalt a baix; vegeu el celeberrim poema *A la vida*, que conté la imatge de la barca, símbol del viatge cap a la transcendència o cap a la recerca interior de la veritat: “Som a la terra / però ens podem alliberar un dia / i amb delicadesa protegir-nos en el si diví / com les roses dels murs en els camins flairosos / sobre l'infantó que sense veu les reclama.” En aquest recull, la figura terrenal de la mare hi

‘La barca’

- Autor: Mario Luzi
- Traducció: Lluís Servera Sitjar
- Editorial: Cafè Central
- Pàgines: 84

ocupa un lloc privilegiat, encarant –explica Lluís Servera Sitjar, traductor– una *caritas* inesgotable, un amor il·limitat.

Tanmateix, l'autor se situa en la línia del *cristianesimo proble-*

matico: una escriptura que defuig la reverència al dogma i planteja qüestions i tensions sobre la fe i la relació amb la divinitat. Luzi explora, així, la dificultat espiritual de viure cristianament en un món sofrent, i s'embarca en un viatge metafísic d'aprofundiment de l'essència de viure. Les figures d'allò diví, la Madona o el silenci sagrat no necessàriament conhorten: més aviat plantegen el misteri de la vida i de la mort, aprofundeixen en la precarietat de l'existència i en la fugacitat del temps.

Els contraris repunten l'univers de Luzi: joventut i vellesa, terra i cel, temps efímer i temps etern, veritat i incertesa, lucidesa i ceguesa: “Oh, terra, la teva claror / ens consumeix com una inquietat ombra bruna.”

Sembla que el misteri de l'existència, inenarrable, només es pugui intuir per mitjà de la paraula poètica. Enigmàtica, estranya, la vida ens abruga sense que la puguem posseir ni comprendre del tot (“A la finestra, un toc / de vent, una ferida, / aquesta aliena presència de la vida”). Realitat intensa i precària, infon respecte i consciència de la flaqueza humana, de la pròpia petitesa (“Es precipiten càlides persuasions damunt la terra florida, / el temor, la

humilitat de la vida”).

La inquietud melancòlica del jo poètic troba, tanmateix, una certa pau esperançada en la comunió amb la naturalesa, que esdevé un espai simbòlic privilegiat. Tot, a fora, fa mirall; l'observació de la realitat externa nodreix la introspecció: i, així, la lluna, el vent, el riu Arno, els boscos i la cadència de les estacions esdevenen els aliats metafísics del poeta, símbols de la complexitat espiritual de l'existència: “Un dia els cossos s'apaguen / i divinement entorn esdevenen vent, / lluna.” Al capdavant, la mirada del poeta s'orienta cap al diví, on emplaça la plenitud de l'ésser: “Deixau el vostre pes a la terra / el nom dins el nostre cor / i volau, / aquí sota no és vostre l'amor.”

Després de *La barca*, Luzi va publicar una vintena de títols més, que li valdrien, entre d'altres, el premi Montale i el Feltrinelli, i unes quantes nominacions al premi Nobel. El 2004, als 90 anys, va ser designat senador vitalici, com a reconeixement a la seva extraordinària contribució a la literatura i a la cultura italianes. És *La barca*, obra fundacional, que ens arriba avui en català –i en un català mallorquí d'una gran finor– gràcies a la traducció exquisida de Lluís Servera Sitjar i a l'editorial Cafè Central. ■

Cesca Castellví Llavina

CRÍTICA

Fer créixer la vida

“Cada pas és una pregunta. / Cada mirada, una llavor. / I si camines prou present, / descobriràs un secret antic: / el camí no et porta enlloc, / t'està fent.” Fragment del poema ‘Hi ha un riu’, a la ‘Revista dels Xiu-xuejos de Piath’ (9 de març de 2026).

Hi ha llibres que ens conviden a mirar el món, amb curiositat, i d'altres que ens animen a transformar-lo. “Cada pas és una pregunta; cada mirada, una llavor”, ens recorda el poeta. El més interessant és quan dues obres aparentment diferents comparteixen una mateixa pulsio: despertar consciències. Això és precisament el que passa quan posem en diàleg llibres que, des d'àmbits molt diferents, la natura i l'educació, acaben parlant d'una mateixa idea: la necessitat d'observar, de comprendre i de cuidar allò que fa créixer la vida, i la vida mateixa en creixement.

A *Guia curiosa de les plan-*

tes, l'escriptora, periodista i dissenyadora de jardins Ann Treneman ens convida a endinsar-nos en l'univers fascinant de la botànica, amb una mirada plena de sorpresa. El llibre és un veritable jardí de curiositats: des de preguntes sobre la fulla més gran registrada o la història del primer jardí botànic fins a anècdotes sobre jardiniers famosos, plantes comestibles o espècies sorprenentment perilloses. Cada pàgina funciona com una finestra oberta a la immensitat del món vegetal, combinant informació, folklore i petites històries que transformen la lectura en una exploració constant que estimula a recuperar la fascinació per allò que sovint passa desapercebut, les plantes tan presents i tan invisibles alhora.

Al seu torn, *Temps per a l'escola*, de les educadores Coral Regí, Montse Jiménez i Carme Ortoll, proposa una reflexió profunda sobre l'educació contemporània. A partir de l'experiència de les autores i de moltes veus del món educatiu, el

‘Temps per a l'escola’

- Autores: Coral Regí, Montse Jiménez i Carme Ortoll
- Editorial: Rosa dels Vents (2026)
- Pàgines: 193

llibre analitza els reptes que afronten avui les aules, entre els quals hi ha la inclusió, la diversitat social i cultural, el paper de les famílies, la burocr-

‘Guia curiosa de les plantes’

- Autora: Ann Treneman
- Editorial: Cossetània (2026)
- Pàgines: 224

tització i l'impacte de la tecnologia. Tanmateix, més enllà del diagnòstic, el llibre transmet esperança. Com diu el poeta, “si camines prou present, des-

cobriràs un secret antic: el camí no et porta enlloc, t'està fent.” Les autores defensen que l'educació és una responsabilitat compartida i una força capaç de transformar la societat si es construeix amb mirada crítica i compromís col·lectiu. És una invitació proactiva a repensar l'escola com un espai viu, dinàmic i profundament humà.

Educar s'assembla molt a cultivar. Igual que un jardí necessita temps, atenció i diversitat per prosperar, l'escola requereix cura, paciència i una mirada atenta a les necessitats de cada alumne. I jo hi afegiria, també, dels docents i les famílies. Les plantes, per créixer sanes, necessiten un entorn natural favorable. Els infants, per desenvolupar-se amb plenitud, també necessiten un entorn natural, social i educatiu favorable. Com un jardiner observa el ritme de la natura, un bon educador sap escoltar el ritme del creixement humà. Perquè el coneixement també és una forma de cuidar la vida. ■

David Bueno

